

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК АУДИТУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Аудиторські послуги в Україні, не дивлячись на значні досягнення у галузі фінансового контролю, перебувають на етапі становлення. Аудит в Україні є стосовно сучасним видом діяльності, отже процес його розвитку супроводжується постановою низки проблем, які спричиняються цілого ряду факторів і ситуацій, а отже: недовершеність законодавчої бази аудиту, недосконалість практики а також брак методичних розробок та документування процесу аудиту. Комплекс нерозв'язаних питань уповільнює розвиток аудиту у відповідності міжнародним стандартам, а відтак результативність аудиторських послуг в Україні зостається низькою.

Вагомий внесок у становлення і розвиток аудиту в Україні зробили такі вчені як: Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, Г.М. Давидов, М.Т. Білуха, А.М. Герасимович та інші. Утім, чимало теоретичних та практичних питань залишаються не розв'язаними, отож питання удосконалення аудиту в Україні на даний момент є важливим [5].

У 2014 році, після того, як Україна підписала Угоду про асоціацію з Європейським Союзом, характерну увагу було приділено питанням пристосуванню законодавчої бази України про аудиторську діяльність до законодавства ЄС. Згідно з цією угодою (а саме, положеннями глави 13 розділу V «Економічне і галузеве співробітництво» Угоди) Україна зобов'язується поступово наблизити свою законодавчу базу до законодавства ЄС [1].

З метою приведення норм національної законодавчої бази у сфері аудиторської діяльності у відповідність із законодавством Європейського Союзу, зокрема із положеннями Директиви 2006/43/ЄС та Регламенту 537/2014 21 грудня 2017 р. Верховною радою України було прийнято Закон «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» № 2258-III.

Характеризуючи ситуацію на ринку аудиторських послуг в Україні, варто, насамперед, навести статистику кількості сертифікованих аудиторів.

Усього в Україні станом на 31.12.2017 р. чинний сертифікат аудитора мали 2653 особи [2]. Інформація щодо кількості аудиторів у

2012-2017 роках наведена в таблиці 1.

Таблиця 1
Інформація щодо кількості аудиторів у 2012-2017 роках

Рік	Кількість аудиторів станом на 31 грудня, осіб
2012	3139
2013	2993
2014	2787
2015	2675
2016	2646
2017	2653

За даними табл. 1 помітна стійка тенденція щодо зменшення кількості аудиторів до 2017 року.

Аналіз результатів аудиторської діяльності та стану ринку аудиторських послуг свідчить, про те, що аудиторський ринок потерпає від змін, які відбуваються в країні. Так, протягом 2017 року з Реєстру аудиторських фірм та аудиторів було відраховано 71 суб'єкт аудиторської діяльності, а зачислено лише 22 суб'єкта аудиторської діяльності.

Чисельність включених до Реєстру суб'єктів аудиторської діяльності (аудиторських фірм та аудиторів-підприємців) за 2017 рік уповільнилася в цілому по Україні на 4,9% (кількість аудиторських фірм – на 4%, а кількість аудиторів-підприємців – на 17,2%), що повторює тенденцію до зменшення у 2016 році, в якому загальна чисельність суб'єктів відносно з попереднім роком зменшилася на 8,9% (кількість аудиторських фірм – на 7%, а кількість аудиторів-підприємців – на 30,4%).

Інформація про чисельність суб'єктів аудиторської діяльності, яка наведена в табл. 2 за 2013 – 2017 роки вказує на загальну тенденцію до їх зменшення (порівняно з 2013 роком – на 35,6%), що свідчить про відтік суб'єктів господарювання з спеціальності внаслідок дії низки чинників, у тому числі і кризових подій у суспільстві, і посиленні вимог до аудиторської професії зі сторони регуляторів, та змін у законодавчій базі [2].

Таблиця 2
Кількість суб'єктів аудиторської діяльності у 2013– 2017 роках

Рік	Кількість суб'єктів аудиторської діяльності, включених до Реєстру аудиторських фірм та аудиторів станом на 31 грудня	Подано звітів до АПУ		Кількість суб'єктів аудиторської діяльності, що не подали звітність
		Кількість	% (*)	
2013	1 488	1 452	97,6	36
2014	1 326	1 272	95,9	54
2015	1 107	1 071	96,8	36
2016	1 008	1 002	99,4	6
2017	959	944	98,4	15

* Суб'єкти аудиторської діяльності, які не подають звіти, як правило – це суб'єкти, які фактично припинили свою діяльність, тому відсутність інформації від таких суб'єктів фактично не має суттєвого впливу на аналіз загальних показників ринку аудиторських послуг.

Разом з тенденцією до зменшення кількості суб'єктів аудиторської діяльності в Україні, спостерігається зростання обсягу наданих послуг суб'єктами аудиторської діяльності в цілому по країні. Так, обсяг доходу від наданих послуг суб'єктами аудиторської діяльності у 2013 році становив 1 314 596,3 тис. грн. а у 2017 році цей обсяг збільшився до 2126868,7 тис. грн.

Представлена Аудиторською палатою України узагальнена інформація про стан аудиторської діяльності в Україні у 2017 році свідчать щодо постійного зменшення кількості суб'єктів підприємницької діяльності та стійкого збільшення їх доходу, що можна пояснити також інфляційними процесами, які відбуваються в економіці країни [2].

Європейський шлях розвитку України вимагає гармонізації законодавчої бази України у галузі аудиту до загальноєвропейських стандартів. З цією ціллю варто ввести систему громадського нагляду аудиторських фірм, які проводять аудит підприємств суспільного інтересу. Зокрема, створити орган суспільного нагляду із висококваліфікованих фахівців, які не є практикуючими аудиторами, відокремити його функції з Аудиторською палатою України. Покращити регуляторну практику у галузі аудиту напрямом внесення потрібних змін. Задля небажаного ускладнення інтересів, що

утворюється при наданні супровідних не аудиторських послуг суб'єктам господарювання, які мають соціальну зацікавленість, варто встановити перелік послуг, котрі є невідповідними з проведенням обов'язкового аудиту.

Перелічені заходи, за умови законодавчого закріплення, сприятимуть курсу України до євроінтеграції та приведенню законодавчої бази про аудиторську діяльність до законів ЄС [1].

Зараз суспільство сприймає професію аудитора як саморегулюючу, якій властива серйозна небезпека конфліктів інтересів внаслідок відсутності довіри. Громадський нагляд повинен стати безпечним та необхідною частиною фахової діяльності аудитора, зміцнити довіру до діяльності аудиторів з боку суспільства, що й закладено в Директивах ЄС.

Подальшого дослідження вимагають проблеми контролю якості аудиторських послуг по взаємовідношенню до суб'єктів громадського інтересу [5].

Література:

1. Дорош, Н. І. Розвиток аудиторської діяльності в Україні в умовах євроінтеграційних процесів [Текст] / Економіка. 2015. №10 (175). С.17-23.
2. Звіт Аудиторської палати України до Кабінету Міністрів України за 2017 рік. URL: <https://www.apu.net.ua/zvit-do-kmu>
3. Кудлай О.С. Аудит в Україні: проблеми та шляхи вирішення. Криворізький економічний інститут Державного вищого навчального закладу «Київський національний економічний університет ім. В.Гетьмана», Україна URL: http://sophus.at.ua/IA_2016_3/IA_Issue_3_2016.pdf.
4. Литвин З.Б. Економічна експертиза як пріоритетна форма фінансового контролю на підприємствах. Науковий журнал «Причорноморські економічні студії» -2018.- 36-2 - С.123-128.
5. Сиротюк Г. Ринок аудиторських послуг України: стан та перспективи в умовах євроінтеграції. / Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. Міжнародний науковий журнал. Випуск 3. 2016. С.96-104.
6. Проблеми і перспективи розвитку статистики, аудиту та економічного аналізу: монографія; за ред. д.е.н., професора В.А.Дерія. - Тернопіль: Крок, 2016.- 362с.